

НИК.

ЙОНКОВЪ

МОТОРНИ ПЪСНИ

НИКОЛА ВАПЦАРОВ

МОТОРНИ ПЕСНИ

Превод:

chitanka.info

ПЕСНИ ЗА ЧОВЕКА

ВЯРА

Ето — аз дишам,
работя,
живея
и стихове пиша
(тъй както умея).
С живота под вежди
се гледаме строго
и боря се с него,
доколкото мога.

С живота сме в разпра,
но ти не разбирай,
че мразя живота.
Напротив, напротив! —
Дори да умирам,
живота със грубите
лапи челични
аз пак ще обичам!
Аз пак ще обичам!

Да кажем, сега ми окачат
въжето
и питат:
„Как, искаш ли час да живееш?“
Веднага ще кресна:
„Свалете!
Свалете!
По-скоро свалете
въжето, злодеи!“

За него — Живота —
направил бих всичко. —
Летял бих
със пробна машина в небето,
бих влезнал във взривна

ракета, самичък,
бих търсил
в простора
далечна
планета.

Но все пак ще чувствам
приятния гъдел,
да гледам как
горе
небето синее.
Все пак ще чувствам
приятния гъдел,
че още живея,
че още ще бъда.

Но ето, да кажем,
вий вземете, колко? —
пшеничено зърно
от моята вера,
бих ревнал тогава,
бих ревнал от болка
като ранена
в сърцето пантера.

Какво ще остане
от мене тогава? —
Миг след грабежа
ще бъда разнищен.
И още по-ясно,
и още по-право —
миг след грабежа
ще бъда аз нищо.

Може би искате
да я сразите
моята вяра
във дните честити,
моята вяра,

че утре ще бъде
жизнотa по-хубав,
жизнотa по-мъдър?

А как ще щурмувате, моля?
С куршуми?
Не! Неуместно!
Ресто! — Не струва! —
Тя е бронирана
здраво в гърдите
и бронебойни патрони
за нея
няма открити!
Няма открити!

ПРОЛЕТ В ЗАВОДА

Тя искаше да влезе с първа смяна,
ала моторът изруга
сърдито
„Не може тъй,
аз тук съм отговорен,
без марка где?
Виж, портиера питай!“

Но тя бе някак страшно упорита
и не попита портиера. —
Влезе.
Отвори някакъв прозорец горе
и скрито на мотора
се изплези.

И изведнъж запя една машина.
Но хората
работеха несръчно.
Разбрал коя е скритата причина,
моторът каза:
„Аз ще я отлъча!“
— Ще я отлъчиш ли? — попита със
насмешка
една добра чугунена бъркачка.
— Опитай се, бърлива въртележка,
та ний за нея ще направим стачка.

Моторът млъкна. Вятърът донесе
отнейде
топъл лъх на чернозем,
един напев — широк и весел —
и стъпки
на напукани
нозе.

Онез, които някога са
 порили
земята, пърхаха като коне.
А другите, прозорците разтворили,
сияеха пред
 синьото
 небе.

От папмашината изпсува
 някой грубо.
Едно момиче весело запя.
Един младеж го стрелна
 с поглед влюбен
и то поруменя.

Тогава влезе портиерът тихо
и каза:
 „Кой се контрабандно вмъкна?“
Ала разбра, виновно се усмихна,
почеса се,
 подсвирна,
 после млъкна.

ЗАВОД

Завод. Над него облаци от дим.
Народът прост,
животът — тежък, скучен. —
Живот без маска и без грим —
озъбено, свирепо куче.

И трябва да се бориш неуморно,
и трябва да си страшно упорит,
за да изтръгнеш от зъбите
на туй настръхнало,
вбесено псе
парченце хлеб.

Във залите плющят каиши,
трансмисии скриптят
от всеки кът.
И става толкоз душно,
че да дишаш
не би могъл спокойно,
с пълна гръд.

А недалече пролетния вятър
люлее ниви, слънцето блести...
Дърветата опират
във небето,
а сенките —
в заводските стени.
Но как е чуждо
и ненужно тука,
съвсем забравено
това поле!
Една ръка изхвърли на боклука
идилиите с синьото небе.
Защото миг на некаква заблуда,
защото миг с размекнато сърце,

би значело напразно да загубиш
работните си
жилави
ръце.

И този шум
и трясък на машини
ще трябва непременно да крещиш,
да могат думите
разбрано да преминат
пространството, което те дели.
И аз кресях години —
цяла вечност...
Долавях, че и другите кресят —
машините,
завода
и човека
от най-затуления
тъмен кът.

И този крясък стана сплав,
с която
бронирахме живота си така,
че сложиш ли му
прът във колелата —
ще счупиш своята ръка...

И ти, завод, се мъчиш
пак отгоре
да трупаш дим и сажди
пласт след пласт.
Напразно! Ти ни учи да се борим —
ще снемем ние
слънцето при нас.

Завод, притиснал с мъка
толкоз хора
с осаждени от черен труд
лица,

*едно сърце във тебе неуморно
пулсира с хиляди сърца.*

СПОМЕН

Аз имах другар,
добър другар,
но... кашляше лошо.
Той беше огняр —
пренасяше с коша кюмюр,
изхвърляше сгур
дванадесет часа на нощ.

Аз помня очите
на този огняр.
Как жадно поглъщаха тези очи
всички лъчи,
които случайно,
през сажди макар,
се вмъкваха рядко
във нашата клетка.

Как бързо се раждаше
трескава жажда
напролет,
когато шумят
листата на двора,
в простора
когато
се стрелкаше ято от птици.

Аз чувствах
как тези зеници се молят,
как страдат,
как тягостно страдат!
Те искаха толкова малка пощада —
до пролет,
до другата пролет...

Тя — пролетта —

дойде прекрасна:
със слънце,
с топъл лъх
и рози.
Далечен,
теменужен дъх
се носеше в небето ясно.
Но вътре беше мрак
и как тежеше
легналата проза...

И тъй,
у нас живота се обърка.
Моторът не работеше добре. —
Започна подозрително да хърка
и... спре.
Не знам защо,
но може би,
защото другият умре.

А може би не е така.
А може би, във своя глад,
моторът чакаше ръка
да хвърли в огнения ад
навреме възлищния пласт.
Да, може би.
Не зная аз.

Но мен се струваше, че той,
в заекващия си брътвеж,
ме питаше с болезнен вой:
„Къде е другия младеж?“

Той — другият — умре.
А ето —
отвън е пролет.
Надалече
се стрелкат птици по небето.
Но той не ще ги види вече.

А бе такъв другар...
Добър другар!...
Но кашляше лошо.
Един огняр.
Пренасяше с коша кюмюр,
изхвърляше сгур
дванадесет часа на нощ.

РОМАНТИКА

Аз искам да напиша
днес
поема,
в която да диша
на новото време
стихът.
Да тръпнат във нея
крилата
на гордия
демон,
обходил от полюс до полюс
светът.

Защо е този хленч?
Защо въздишат хората
по някаква романтика
изстинала?
Романтиката е сега в моторите,
които пеят
под небето синьо.
И неразбрали тази песен горда,
напразно
мръщите
чела.
Тя носи вечната
човешка бодрост
на яките
стоманени
крила.
Аз виждам в бъдещето тез
орляци
да пръскат
дъжд
от семена.
И в песните им,

рукнали
отгоре,
да блика
труд
и свобода.
Аз виждам как
прелитат
над моретата,
високо над екваторния пек,
прелитат над зелените полета
и над арктическия снег.
Това е новата романтика,
която
се ражда
и добива своя плът.
И въплотена в самолетно
ято,
обхожда днес
от край
до
край
светът.

ДВУБОЙ

Ние сплетохме здраво ръце,
с тебе се счепкахме здраво.
Кръв капе от мойто сърце,
грохнал си ти. Тогава? —
Един ще бъде повален,
един ще бъде победен —
и победеният си ти.

Не вярваш ли? Не те е страх?! —
но аз пресметнах всеки ход,
последния кураж събрах
и ти ще бъдеш победен,
разкапан, озлобен живот.

Не почваме сега, нали?
Двубоят ни е твърде стар.
Двубоят ни се води с жар
от дълги дни.
От дълги дни сме вплели здраво
ръцете си един във друг.
И никога не ще забравя
жестокия ти, груб юмрук.

Във мината избухна газ.
И възгледния пласт
 затрупа
петнадест човека доле.
Затрупа
 възгледния
 пласт
петнадесет
 човешки
 трупа.
Един от тях
 бях

аз.

Пред прага на един бордей
дими

изпуснат

пистолет.

Трупът полека леденей...

И нито вик,

и нито шум —

един куршум

и после — смет.

И колко леко...

И без бой,

без порив за живот,

без глас.

Ти спомняш ли си

кой бе той?

Това

бях

аз!

На мокрия паваж

лежи

човек, застрелян из засада.

Небето, заредено с взрив,

ще падне с трясък

на площада.

Човекът, който там

лежи

във локва кръв,

е моят брат

и в стъклениите му очи

омраза и любов

горят.

Извергът,

мерзкият

стрелец,

закри следите си

завчас.

Ти спомняш ли си тоз подлец?
Това бях
аз.

Но помниш ли, едно дете умря
в Париж на барикада.
Едно дете
във бой умря
със кървавата
ретроградност.
Във жилите полека-лека
кръвта изстива
като щик.
Ала една усмивка лека
по устните се плъзва в миг.
И после устните синяят,
ала в очите
жар гори,
ала очите сякаш пеят:
„Liberte cherie!“...
Един гамен е
прострелен.
Лежи скован във смъртен мраз.
Ти спомняш ли си
тоз гамен?
Това бях аз!

Но помниш ли,
един мотор
прониза
с смях
и оптимизъм
мъглите,
дето птица даже
не слиза
в влажния простор;
един мотор с крила, които
разсичат
ледната завеса,

изменят земната орбита
и с взрив на бензинни пари
разчистват пътя към прогреса.

Моторът, който пее горе,
е труд на моите ръце.
А тази песен на мотора
е кръв от моето сърце.

Човекът, чийто поглед верен
е вперен
в нервния компас,
човекът, който
влезе в бой
с мъглите,
с северния мраз,
ти спомнях ли си кой
бе той?
Това бях
аз.

Аз съм тук
и там. —
Навред. —
Един работник от Тексас,
хамалин от Алжир,
поет...

Навред съм аз!
Навред съм аз!

Как мислиш,
ще ли победиш,
навъсен, мръсен,
зъл живот?
И аз
горя,
и ти гориш,
и двамата
се кънем в пот.

Но ти изчерпваш своите сили,
слабееш ти,

отпадаш ти.

Затуй така жестоко жилиш,
в предсмъртен ужас

може би...

Тогаз,

на твойто място,

дружно,

ще изградим със много пот
един живот

желан

и нужен,

и то

какъв живот!

ПИСМО

Ти помниш ли
морето и машините
и трюмовете, пълни
с лепкав мрак?
И онзи див копнеж
по Филипините,
по едрите звезди
над Фамагуста?
Ти помниш ли поне един моряк,
нехвърлил жаден взор далече,
там, дето в гаснещата вечер
дъхът на тропика се чувства?
Ти помниш ли как в нас
полека-лека
изстиваха последните надежди
и вярата
в доброто
и в човека,
в романтиката,
в празните
копнежи?
Ти помниш ли как
някак много бързо
ни хванаха в капана на живота?
Опомнихме се.
Късно.
Бяхме вързани жестоко.
Като някакви животни в клетка
светкаха
очите жадно
и търсеха,
и молеха пощада.
А бяхме млади,
бяхме толкоз млади!...

И после... после
 някаква омраза
 се впиваше дълбоко във сърцата.
 Като гангрена,
 не, като проказа
 тя раснеше,
 разкапваше душата,
 тя сплиташе жестоките си мрежи
 на пустота
 и мрачна безнадеждност,
 тя пъплеше в кръвта,
 тя виеше с закана,
 а беше рано, беше много рано...

А там —
високо във небето,
чудно
трептяха пак на чайките крилата.
Небето пак блестеше
като слюда,
простора пак бе син и необятен,
на хоризонта пак полека-лека
се губеха платната
всяка вечер
и мачтите изчезваха далеко,
но ние бяхме ослепели вече.
За мен това е минало — неважно.
Но ний деляхме сламения одър
и тебе чувствам нужда да разкажас
как вярвам аз и колко днес съм бодър.

Това е новото, което ме възпира
да не пробия
своя
слепоочник.
То злобата в сърцето
трансформира
в една борба,
която

днес
 клокочи.
И то ще ни повърне Филипините
и едрите звезди
 над Фамагуста,
и радостта
 помръкнала в сърцето,
и мъртвата ни обич към машините,
и синята безбрежност на морето,
където вятъра на тропика се чувства.

Сега е нощ.
Машината ритмично
 припява
 и навява топла вера.
Да знаеш ти живота как обичам!
И колко мразя
 празните
 химери...

За мен е ясно, както че ще съмне —
с главите си ще счупим ледовете.
И слънцето на хоризонта
 тъмен,
да, нашто
 ярко
 слънце
 ще просветне.
И нека като пеперуда малка
крилата ми
 опърли най-подире.
Не ще проклинам,
 няма да се вайкам,
защото все пак, знам,
 ще се умира.
Но да умреш, когато
 се отърсва
земята
 от отровната си

песен,
когато милионите възкръсват,
това е песен,
да, това е песен!

ПЕСЕН ЗА ЧОВЕКА

Ние спориме
 двама със дама
 на тема:
„Човекът във новото време“.
А дамата сонната, знаете —
тропа, нервира се,
 даже проплаква.
Залива ме с кални потоци
 от ропот
и град от словесна
 атака.
— Почакайте — казвам, — почакайте,
 нека... —
Но тя ме прекъсва сърдито:
— Ах, моля, запрете!
 Аз мразя човека.
Не струва той вашта защита.
Аз четох как някой
 насякъл с секира,
насякъл сам брат си, човека.
Измил се,
 на черква отишъл
 подире
и... после му станало леко. —
Смутено потръпнах. И стана ми тежко.
Но аз
 понакуцвам
 в теория
и рекох полека,
 без злоба,
 човешки,
да пробвам със тази история. —
Тя, случката, станала в село Могила.
Бащата бил скътал
 пари.

Синът ги подушил,
 вземал ги насила
и после баща си затрил.
Но в месец, или пък
 във седмица само
властта го открила и... съд.
Ала във съдът
 не потупват по рамото,
а го осъждат на смърт.
Отвели тогава злодея
 злосторен,
затворили този субект.
Но във затвора попаднал на хора
и станал
 човек.
Не зная с каква е
 закваса заквасен,
не зная и как е
 замесен,
но своята участ
 от книга по-ясна
му станала с някаква песен.
И после разправял:
 „Брей, как се обърках
и ето ти тебе
 бесило.
Не стига ти хлеба,
 залитнеш
 от мъка
и стъпиш в погрешност на гнило.
И чакаш така като скот
 в скотобойна,
въртиш се, в очите ти — нож.
Ех, лошо,
 ех, лошо
 светът е устроен!
А може, по-иначе може...“
Тогава запявал той
своята песен,

запявал я бавно и тихо
Пред него живота
изплаввал чудесен —
и после
заспивал
усмихнат...
Но в коридора
тихо говорят.
Сетне секунда покой.
Някой полека вратата отворил. —
Хора. Зад тях часовой.
Някой от групата,
плахо и глухо,
казал му:
„Хайде, стани.“
Гледали хората
тъпо и кухо
сивите, влажни стени.
Онзи в леглото
разбрал, че живота
е свършен за него,
и в миг
скочил, избърсал потта от челото
и гледал с див поглед
на бик.
Но лека-полека
човека се сетил —
страхът е без полза,
ще мре.
И някак в душата му
станало светло.
— Да тръгнем ли? — казал.
— Добре.
Той тръгнал. След него
те тръгнали също
и чувствали някакъв хлад.
Войникът си казал:
„Веднъж да се свърши...
Загазил си здравата, брат.“

Във коридора
 тихо говорят.
Мрак се в ъглите таи.
Слезнали после на двора,
 а горе
вече зората блести.
Човекът погледнал зората,
 в която
се къпела с блясък звезда,
и мислел за своята
 тежка,
 човешка,
 жестока,
 безока
 съдба.
„Тя — моята — свърши...
 Ще висна обесен.
Но белким се свършива
 със мен?
Животът ще дойде по-хубав
 от песен,
по-хубав от пролетен ден...“
Споменал за песен
 и нещо се сетил.
В очите му пламък цъфтял.
Усмивнал се топло, широко и светло,
отдръпнал се, после запял.
Как мислите, може би
 тука се крие
един истеричен комплекс?
Мислете тъй както си щете,
 но вие
грешите, приятелко, днес. —
Човекът спокойно, тъй — дума
 след дума
и твърдо редил песента.
Онези го гледали
 с поглед безумен,
онези го гледали с страх.

Дори и затвора
треперел позорно,
и мрака ударил на бег.
Усмехнати чули звездите отгоре
и викнали:
„Браво, човек!“
Нататък е ясно. Въжето
изкусно
през шията, после
смъртта.
Но там в разкривените,
в сините устни
напирала пак песента.
И тук започва развързката, значи.
Как мислиш, читателю, ти? —
Тя, бедната дама, започна да плаче,
започна във транс да крещи:
„Ужасно! Ужасно! — Разказвайте,
сякаш
като че там сте били!“...
Какъв ти тук ужас?! —
Той пеел човека. —
Това е прекрасно, нали?

ПЕСНИ ЗА РОДИНАТА

РОДИНА

Над тебе Пирин
издига гранити,
обвити във сиви мъгли.
Орли над бедни села
размахват крила
и хала в полята пищи.

А бяха години,
когато невинно
люляха ме празни мечти.
Живота бе ведър
и лесен,
живота бе щедър
и песен бе ти.

Но ето —
преминах
през дим,
през масло
и машини,
преминах през
гнет и тегло —
вред, където се борят
за хлеб.

И нещо се счупи
във мене.
Простенах от болка,
но бях без изход.
Погледнах надире
и плюх озлобено
и в теб,
и в самия живот.

Сега си ми близка,

по-близка от майка дори,
но днеска ме плиска
ненужно пролятата кръв,
насън ме души
площадния кървав двубой
на твои герои,
платени със чужди пари...
Тежи ми, Родино,
кошмарно жестоко тежи
димящата кръв
и аз ще те питам —
всичко това
за теб ли бе нужно,
кажи?

Вред мрак.
И в мрака — тегло и робия.
Глад.
Остана стотици години назад.
А нейде живота пулсира,
израства
завод
след завод,
бръмчат пропелери...
А моят народ
работи,
умира,
както в дълбоката
бронзова ера.

Аз пак те обичам,
Родино на Гоце и Даме,
защото израснах,
защото закрепнах във Теб.
И нося в сърцето си младо
тревожното знаме
и вечния устрем
на всички без покрив и хлеб.

ЗЕМЯ

Тази земя,
по която тъпча сега,
тази земя,
която пролетен вятър пробужда,
тази земя — не е моя земя,
тази земя,
простете, е чужда.
Сутрин тръгвам.
Фабричният път
го задръства
с рубашки
безброя.
Ние сме слети с сърцето,
с умът,
но... земята не чувствам моя.
Над мойта земя
напролет
лъчите
шуртят,
гърмят водопади
от слънце
над мойта
земя.
Ти чувстваш дълбоко
сърцето на земната гръд
и виждаш как с скокове
раснат безбройни цветя.
Над мойта земя
в небето
опира
Пирин.
И мурите в буря
илинденски приказки пеят,
над Охрид лазура е

толкоз просторен и син,
а още надоле
е светлия бряг на Егея.
Спомням си само.
И ето нахлува кръвта
във сърцето, което
топи се от някаква нежност...
Моя страна! Моя прекрасна страна!...
Поена със кръв
и разлюляна
в метежи.
По Беласица телени мрежи...

ПЕСЕН

Над горите,
над Пирина
вятър вие.
Ние тръгнахме
седмина
да се бием:
и зад нас
остана надалече
и Пирин,
и звездната му вечер.

С зверове
се криехме в шумака
и така преминахме
оттатък.
И познахме
сякаш по тревите
на бащите
кървите измити.

И познахме
сякаш по листата
майките ни
где лежат в земята.
И познахме
по пръста ръждива,
първата ни обич
где почива.

Тръгнахме седмина
да се бием.
Само трима
върнахме се ние.

ИМАМ СИ РОДИНА

*Имам си родина и над нея
денем грее синьото небе.
Вечер светят звездни полюлеи
и гаси ги сутрин светъл ден.*

*Но когато нощем се завръщам
на стрехите тъмното поел,
чувствам как до родната ми къща
дебне враг в ръката с парабел.*

*Учеше ме, майко, ти със притчи
да обичам всички като теб.
Бих обичал, майко, бих обичал,
но ми трябва свобода и хлеб.*

ХАЙДУШКА

*Вятър мята листи пожълтели,
до три лета не сме били в къщи.
Булките се мислят овдовели —
гледат Пирин, пръстите си кършат.*

*Не додея ли ни път във тъмно,
скръб за рожби ли не ни повея.
Да намериш камен да осъмнеш,
камен-зглаве, търне за постеля.*

*— В къщите протекоха стрехите —
бурен нивите души, войводо.
„Стреляй горе, стреляй към звездите!
Нека паднем честни и свободни.“*

ЕЛТЕПСКА

*На Елтепе дими мъгла.
Далече някъде във ниското
са моите села,
окъпани във слънце, като в приказка.*

*А доле плиснала водите,
притиснати в скали и клек,
като човек
приказва с мене Глазне.*

*Разказва ми, че там една жена,
съсухрена от скръб и от тревога,
ме чака да се върна у дома
и още, още ме обича много.*

*Разказва ми как с поглед замъглен
тя всеки пътник пита простодушно
дали ще се завърна някой ден.
И аз мълча, мълча, мълча и слушам.*

*Отсреща боровия хълм
събаря облачни грамади.
Просветва. После пада гръм.
И във очите блясва радост...*

ПЕСНИ

ОГНЯРОИНТЕЛИГЕНТСКА

Сънно тракат
релсите във мрака.
От умора
ставите болят.
Някой би въздъхнал:
„Не очаквам...“
Не! Очаквам!
Чака ме светът.

Зная свойто място
във живота
и напразно
няма да се дам.
Честно ще умра като
работник
в боя ни
за хляб и свобода.

ЛЮБОВНА

*Като бетонен блок над нас
тежи барутната тревога.
Душите ни ръмжат: — Война!
В душите кръв, и смут и огън.*

*Аз виждам тоя смут дори
сега в фабричните комини,
на запад в залеза или
в небето тъй спокойно синьо.*

*И в тези дни, кажи ми ти,
когато ни притягат в обръч,
в сърцето, грях ли е, кажи,
че пазя още кът за обич?*

*Кажи ми грях ли е, че пак,
дори и в този шум фабричен,
процепен с зъл картечен грак,
си мисля: — Колко я обичам!...*

*Да, вярно, мъничкият свет
на нашата любов е тесен,
затуй със поглед, впит напред,
ти пиша толкоз малка песен.*

ПЕСНИ ЗА ЕДНА СТРАНА

ИСПАНИЯ

Какво бе ти за мене? —

Нищо. —

Една загубена страна
на рицари и на плата.

Какво бе ти за мен? —

Огнище

на някаква любов жестока,
която диво се опива

от кръв

от блясък на ками,

от шлагери

и от китари

от страст,

от ревност

и псалми.

Сега за мене ти си участ.

Сега за мене си съдба.

И аз участвам неотлъчно
в борбата ти за свобода.

Сега горя, сега се радвам
на всеки боен твой успех
и вярвам в силата ти млада,
във нея своята сила влех;

сега се бия до победа,
в картечните гнезда прикрит,
из улиците на Толедо
и пред стените на Мадрид.

Един работник с синя блуза
до мене прострелен лежи
и под каскета му нахлузен
неспирно топла кръв струи.

Това е моята кръв, която
тревожно в жилите шуми;
и аз познавам този приятел
от ланкаширските котли,

където двамата с лопати
работехме на обща пещ,
и нямаше стена, която
да спре младежкия копнеж...

Спи, мой другарю, спи спокойно
под кървавите знамена. —
Ще мине твойта кръв във моята
и после в цялата земя.

И тази кръв сега протича
в заводите от град във град,
вълнува, движи и увлича
селата в общия парад —

на упоритата надежда,
на смелостта и на труда,
на суровата неизбежност,
на кървавата свобода.

Тя днес издига барикади,
налива в жилите кураж,
крещи, безумна в своята радост:
„Мадрид е наш!

Мадрид е наш!“

Светът е наш! Не бой се, друже!
И всяка молекулна част
е наша.
Под небето южно
ти спи

и вярвай,
вярвай в нас!

СЪН

— Лорй, не спиш ли?
Чуваш ли, Лорй?
„По-тихо! Скрий главата си! Отвън
на педя са от нас, не говори!“
— Лорй, сънувах толкоз хубав сън!...

Почакай... как започваше?... Така...
Войната свършена... Разбираш ме, нали?
И всичко е във нашата ръка,
нали така, Лорй?

Работех пак в завода. А пък то
уж същия завод, машини същи,
но частите им блеснали — злато!
И ставите им някак по-могъщи.

В завода ти, Лорй, си надзирател
и казваш: „Днеска искам триста болта!“
„Добре, Лорй, отлично, мой приятел!“
И двамата се смееме доволни.

А вънка тъй широк е небосвода!...
Блести небето, въздухът блести!
И дишаш, дишаш толкова свободно!
И сам не вярваш, че това си ти. —

Лорй погледна другия в очите
(те бяха толкова детински днес),
усмихна се и каза, уж сърдито:
„Какъв си ти мечтател, Фернандес!“

На изток гаснеха звездите. Мрака
отстъпваше във паника,
без строй.

Сигнал за бой!

Започваше атака...

ПЕСЕН НА ДРУГАРЯ

*Ти не ще се върнеш, Фернандес —
днес картечен огън ви помете.
Във полето вие като пес
неуморно непокорен ветър.*

*Тръбен знак. И след сигнала пак
става тихо, непонятно тихо...
Във окопа дреме синкав мрак,
а в гърдите брули бесен вихър.*

*После някой с пръсти рий земята,
после къс и истеричен смях...
Някой грабна ръчната граната,
заотвинтва и отново спря.*

*След сигнала ти политна пръв.
Недалече чу се лай картечен.
Олюля се... на челото кръв...
Фернандес, не ще се върнеш вече.*

*Ний превзехме стръмнината днес.
Врязахме се в тяхната верига.
Колко би се радвал, Фернандес.
само тъй... да можеш да се вдигнеш.*

ПЕСЕН НА ЖЕНАТА

*Днес тревожния покой
дебне в малката ни къща.
Стихна боя, мили мой,
ала ти се не завръщаш.*

*А те молих, плаках аз,
ти защо не ме послуша?
Тръгна. В стаята тогаз
стана тихо и задушно.*

*Само моето сърце
чувах как тревожно бие
и протегнала ръце,
исках пак да те открия...*

*Аз ревнувам, Фернандес,
мразя даже тази дума
„свобода“, която днес
те увлече тъй безумно.*

*Може би си прав, нали?
Може би си прав, любими,
ала мене ме боли
и тежи ми, и тежи ми*

*тая страшна пустота,
легнала във нашта стая.
Хлопна пътната врата. —
Няма да се върнеш. Зная.*

ПИСМО

Адрес:
Сеньора
Франческа Лаборе
ХУЕСКА

Майко,

Фернандес убит!
Фернандес
зарит в земята!
Фернандес
го няма днес!
Фернандес
лежи в полята
пред стените
на Мадрид.

Той бе толкова добър,
те защо ми го убиха?
И след неговата смърт
боят им нима ще стихне?

Майко, само теб една
мойта скръб да кажа мога.
Знаеш как е през война,
колко са сълзите много. —

Взреш се в нечий очи
и утеха в тях подириш,
ала скръб и там горчи
и сълзи, сълзи напират...

Може би е брат умрел,
може би любим е паднал,

може би един шрапнел
е отнел прекрасна младост.

Може би сега и тя
като мен напразно чака,
ала влажната земя
го държи в прегръдка яка...

Майко, ти не го кори,
че отиде да се бие.
Фернандес бе прав, дори
мисля, че грешиме ние. —

Само той от нас прозре
истина една в живота —
по-добре е да умреш,
вместо да живееш скотски.

Хляб си имахме. Един
бе достатъчен за двама.
Но за бъдещия син
щеше ли да стигне, мамо?

После има друго. То
някак мъчно се разбира.
Тръгват. Бият се. Защо?
Само хлябът ли ги сбира?

Днес погребваха стоте,
дето ги зари блиндажа.
Аз с очите си видех,
но не мога да разкажа

колко странно бе това,
колко чудно бе за мене,
как във нова светлина
бяха хората огрени.

Аз видях, видях за миг

през дъските на ковчега,
през ковчежните дъски
те ръцете си протегат.

Те се сливат в своята смърт,
във един човек се сливат
и в очите им горят
пламъци на смърт щастлива...

Изведнъж разбрах, че той
все пак трябваше да иде.
Милият, загина в бой
и не ще го вече видя.

Майко, Фернандес убит!
Фернандес го няма, мамо!
Фернандес лежи зарит!
Поплачи за младостта му.

Но пред стария мълчи! —
Тази скръб ще го разнищи.
Скрито нейде поплачи
и не казвай нищо, нищо...

Ако някой разбере,
ако някак той усети,
ти кажи, че сме добре
и очакваме детето.

Ти кажи му: „Долорес
детски приказки се учи.
И те питат с Фернандес
внук ли искаш, или внучка.“

Друго да ти пиша, пак
скръб ще бъде, майко моя.
С поздрав: твоя дъщеря
Долорес Мария Гойя.